

KONFERENCA WEB SUMMIT 2017

Od 6. do 9. novembra 2017 je v Lizboni potekala konferenca Web Summit, ki združuje 23 različnih tematskih konferenc s tehnološkega in sorodnih področij.

V nadaljevanju predstavljam nekaj povzетkov dogodkov, ki sem se jih udeležil.

EVROPSKA ZAKONODAJA IN TEHNOLOŠKI GIGANTI

Evropska komisarka Margrethe Vestager je v uvodnem predavanju poudarila pomembnost evropskih zakonodajalcev v času, ko imajo tehnološki giganti večjo moč kot nekatere države. Zagovarja stališče, da nobeno podjetje ne bi smelo biti nad zakonom oziroma poslovati mimo njega. Prav ta komisarka je zaslužna, da sta Google in Apple prejela kazen v milijardnih zneskih ter da je bilo Irski naloženo, da Applu (ki se temu izmika) obračuna milijardni davek. Povedala je, da morajo tudi in še zlasti velika podjetja omogočati pravičnost in zaupanje v jedro svojega poslovanja in tako zagotoviti, da tehnologija služi družbi, in ne obratno.

Vestagerjeva je poudarila, da je konkurenca potrebna za zdrav trg in gospodarstvo, saj se zaradi konkurence marsičesa naučimo. Tudi tega, česar si nismo znali predstavljati, da zmoremo. Zato je metodologija kupovanja in odstranjevanja šibkih konkurentov, ki se je poslužujejo velika tehnološka podjetja, nezdrava. Zakonodaja o konkurenci obstaja zato, da tovrstno početje prepreči in kaznuje podjetja, ki uničujejo konkurenco. Tako je tudi Microsoft potreboval privolitev Evropske komisije, da je lahko kupil LinkedIn (za 26 milijard USD). Skratka, poudarek je bil na tem, da je vpliv evropske zakonodaje na tehnološki razvoj in vpliv precej večji, kot se zavedamo, in da smo zaradi tega v Evropi precej boljše zaščiteni kot marsikje drugje v svetu.

UMETNA INTELIGENCA

Priča smo združitvi fizičnega in digitalnega (navideznega ali virtualnega) sveta. Precej se je govorilo o tem, kaj bo ponudila tehnologija prihodnosti. Konferenco je odprl Stephen Hawking. Poudaril je potrebo po premišljeni in odgovorni uporabi tehnologije. Računalniki lahko (v teoriji) posnemajo človeško inteligenco in jo celo presežejo.

Če ne vemo, kako se nanjo pripraviti in kako se izogniti morebitnim tveganjem, je lahko umetna inteligenca eden najslabših izumov naše civilizacije. Prinaša nevarnosti, kot so avtonomna orožja ali novi načini, kako lahko manjšina zatira večino. Umetna inteligenca lahko povzroči resne motnje v delovanju ekonomskega sistema. Če pa jo uporabljamo odgovorno, umetna inteligenca prinaša izjemne možnosti za dobra dejanja. Eden takšnih primerov dobre uporabe umetne inteligence je sledenje lažnim novicam. To idejo je predstavil Jared Cohen iz projekta Google Jigsaw. Na osnovi masovnih podatkov (angl. *big data*) je mogoče slediti širjenju vsebin na spletu vse do vira. Lažne novice se namreč najpogosteje širijo prek lažnih profilov, umetna inteligenca pa lahko pomaga locirati vir lažne novice.

Najatraktivnejši prikaz umetne inteligence je bila predstavitev robota Sophie. Predstavil jo je dr. Ben Goertzel, ki sodeluje pri projektu SingularityNET.

Slika 1: Predstavitev robota Sophie

SingularityNET je odprto tržišče za tehnologije, povezane z umetno inteligenco v kombinaciji s tehnologijo veriženja blokov (angl. *blockchain*). Poudaril je, da umetna inteligenca postane resnično uporabna šele v kombinaciji s tehnologijo veriženja blokov. Njegova ideja je povezati različne projekte umetne inteligence na osnovi veriženja blokov in jim s tem omogočiti povezljivost. Tako bi nastala decentralizirana skupnost umetne inteligence, znotraj katere bi sodelujoči lahko ustvarjali in združevali dosežke precej večjih razsežnosti. S tem bi imeli boljše možnosti za preprečevanje zlorab in nesorazmerno porazdelitev bogastva, ki ga umetna inteligenca lahko prinese.

Umetna inteligenca in učeči se stroji naj bi bili znanilci največjih sprememb prihodnosti. Sčasoma naj bi se njihov vpliv razširil na celotno delovanje družbe. Vedno več je namreč pokazatelj, ki nakazuje na to, da umetna inteligenca ni orodje v lasti posameznikov ali podjetij, ampak porajajoča se tehnologija, ki naj bi pomagala reševati probleme na globalni ravni in kompleksne družbene izzive. Tako napovedujejo, da bomo lahko na osnovi umetne inteligence rešili posledice, ki jih prinašajo klimatske spremembe.

Umetna inteligenca tako postaja vseprisotna, na kar niso imune niti knjižnice. Navidezna resničnost je tudi v IZUM-ovi knjižnici (<http://siktst.izum.si/>).

Slika 2: Navidezna resničnost tudi v IZUM-ovi knjižnici

PROST DOSTOP DO REZULTATOV AKADEMSKIH RAZISKAV

Veliko zanimanja je pritegnilo posvetovanje o vrnitvi zaupanja v znanost, ki sta se ga med drugim udeležila tudi evropski komisar za raziskave, znanost in inovacije Carlos Moedas ter portugalski minister za izobraževanje dr. Tiago Brandão Rodrigues. Za zaupanje v znanost je ključnega pomena odprt dostop. A danes je žal 90 odstotkov od 2,5 milijona raziskovalnih člankov dostopnih le prek plačljivih dostopov in tako nedosegljivih za npr. novinarje, paciente, državljane, poslovneže in politike. Evropa v odprtem dostopu do rezultatov dosežkov znanosti sicer prednjači pred ZDA in Kitajsko, a je še vedno daleč od cilja, ki se imenuje Open Science. Evropska komisija želi v prehodu na odprti dostop do znanosti doseči večje zaupanje v znanost. Pogoji pa je, da laična javnost bolje razume znanost in jo zato tudi bolj priznava; da bi to dosegli, je treba vsem omogočiti preprostejši dostop do rezultatov znanstvenih dosežkov. Komisar je poudaril izjemen pomen prenosa znanstvenih dosežkov oz. omogočanja, da jih razume tudi javnost. Ne nazadnje ni prav, da za raziskave namenimo milijarde evrov, javnost pa o tem ni obveščena na način, ki bi ji bil razumljiv. Nobelov nagrajenec dr. Robert Curl je izpostavil vprašanje, kdo sploh je izvedenec oz. strokovnjak. Opozoril je na dejstvo, da je danes, v času hitrega in preprostega širjenja informacij, vse več samoooklicanih strokovnjakov in

strokovnjakov, ki dajejo mnenje za področja zunaj njihove pristojnosti. Strinjal pa se je s tem, da je izjemno težko splošni javnosti prenesti informacije o dosežkih znanosti, takšne, o katerih na primer javnost obvešča Nacionalna akademija znanosti v ZDA. Posvetovanje se je zaključilo s sklepom, da si bo Evropa še naprej prizadevala širiti rezultate znanstvenega in raziskovalnega dela. Odprt dostop do znanosti bo spodbudil inovacije, kar bo neposredno vplivalo na dvig gospodarske rasti.

LAŽNE NOVICE

Veliko dogodkov se je ukvarjalo s problematiko lažnih novic. Joseph Kahn iz New York Timesa je opozoril na moč, ki jo imajo velika podjetja, ker razpolagajo z ogromnimi količinami uporabniških podatkov. Izpostavil je izjemen vpliv in globalne razsežnosti, ki si jih je bilo do škandala, povezanega s Facebookom in Cambridge Analytico, nemogoče predstavljati. Povedal je, da so ta velika podjetja nastala z drugimi nameni in da tudi podatki najbrž niso bili zbrani z namenom zlorabljanja na tako visokem, celo političnem nivoju. Digitalne platforme so se namreč preoblikovale v medijska podjetja, kar zahteva ustrezno regulacijo.

Na več posvetovanjih so potekale debate o tem, ali so lažne novice le smešne zbadljivke ali pa imajo celo potencial ogroziti globalno zaupanje v demokracijo. Lažne novice ne postajajo, ampak so že postale uspešen poslovni model. Osredotočenost na število obiskov spletne strani, ki prinašajo dobiček iz spletnega oglaševanja, je privedla do razvrednotenja kredibilnosti oglaševanih vsebin. Gre za tipični primer zlorabe umetne inteligence in masovnih podatkov v sodelovanju z drugimi sodobnimi tehnologijami, katerih rezultat sta zavajanje javnosti in stekanje denarja k oglaševalcem lažnih novic. Res pa je, da je v tem primeru tehnologijo mogoče uporabiti tudi v prid človeštvu, saj je prav z umetno inteligenco mogoče slediti izvoru lažnih novic.

Omenjeno je bilo tudi kopenhavsko pismo; nagovarja vse, ki danes prispevamo k tehnološkemu razvoju. Gre predvsem za prevzemanje odgovornosti za svet, ki ga soustvarjamo. Odgovornost je pojem, ki ga je bilo na konferenci pogosto slišati, in to v smislu prevzemanja odgovornosti tako za tehnološki razvoj kot za spremembe, ki jih le-ta prinaša družbi in svetu. Kopenhavsko pismo nas tako na nevsiljiv način opominja:

- Tehnologija ni nad nami.
- Napredek pomeni več kot inovacije.
- Gradimo iz zaupanja.
- Načrtujemo z odprtostjo do kritike.
- Načrtujemo za človeštvo, ne za človeka.

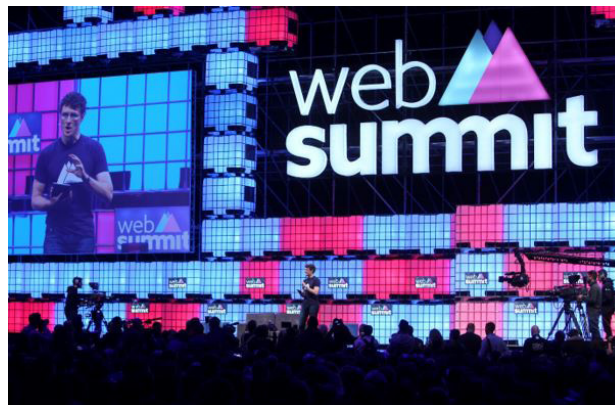
MASOVNI PODATKI

Alexander Nix, direktor razvpite družbe Cambridge Analytica, je podal drzno izjavo, v kateri je pomembnost podatkov postavil pred kreativnost. Podatki, ki jih dnevno s svojimi sledmi na internetu puščamo milijoni uporabnikov, so po njegovem mnenju vredni več, kot si drzemo predstavljati. Vedno več je namreč vsebin na internetu, ki so posledica avtomatske obdelave velikih količin podatkov (angl. *data-driven*), česar se niti ne zavedamo. To seveda privede do možnosti zlorab v smislu vplivanja na uporabnike in celo prilagajanja vsebin mnenjem in odločitvam posameznikov. Tako lahko na primer nekdo, ki spremlja naš profil na Facebooku ali ima dostop do teh podatkov, na podlagi vsebin, ki jih všečkamo, z izjemno natančnostjo izlušči, kaj nam je všeč in kaj nam ni. Pred kratkim je (ponovno na srečo nas, ki smo v EU) začela veljati Splošna uredba EU o varstvu podatkov (General Data Protection Regulation, GDPR), ki omejuje hranjenje in obdelavo strukturiranih in nestrukturiranih osebnih podatkov, s čimer bodo skušali tovrstno početje preprečiti.

MILENIJCI PRINAŠAJO SPREMEMBE V NAČINU DELA

Novi časi prinašajo nove načine dela. Simon Cross iz Facebooka je opozoril, da bodo že čez dve leti polovico aktivne delovne sile predstavljali milenijci. To je generacija, ki je odrasla ob uporabi komunikacijskih orodij, ki so na voljo prek družbenih medijev, in ko se milenijci zaposlijo, pričakujejo takšen način komunikacije tudi v delovnem okolju. Tovrstna orodja namreč omogočajo učinkovitejši prenos informacij in s tem hitrejša in boljše odločanja. Delovno mesto prihodnosti, ki niti ni v prihodnosti, temveč obstaja že zdaj, je torej odvisno od komunikacijskih orodij. Poudaril je, da so to orodja, ki so na voljo vsakomur in zato zaposleni niso več fizično vezani na delovni prostor, saj zadošča telefon. To ne pomeni prenehanja komunikacije s starimi orodji za komuniciranje, temveč gre za dodatne načine, ki prinašajo tudi navidezno in obogateno resničnost. Ključno pa je, da so ti različni komunikacijski kanali med seboj povezani in interoperabilni. Tako bodo na osnovi novih orodij vključeni vsi zaposleni, zunanji partnerji, uporabniki in drugi, ki so bili zaradi pomanjkljivih orodij za komuniciranje doslej zapostavljeni. Dober primer je obogatena resničnost, ki omogoča prenos relevantnih in personaliziranih informacij ter tudi dostop do znanja in spretnosti.

Konferenca je bila dogodek takšne vrste, kjer dobi obiskovalec občutek, da tehnologija ne podpira le komunikacije in zabavne industrije, ampak da sodobni tehnološki dosežki v resnici pomagajo ustvarjati boljši svet.

Slika 3: Otvoritev konference

Davor Bračko